

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

De passione domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

De passione domini

sis castus. Scdo si es triti/
ceus. 7 sic de singulis. Jam
impletū est quod dicit pphē/
ta. Auaricia in capite omni
um platearū. tā in claustris
regnant yesionite symonia/
ci. dathanici. id est. seditiosi.
chorite ambitiosi. alchami/
steviolēti. mychanite nephā
dissimi. 7 monstra alia infini
ta. Breuiter auaricia destru
it ecclesiā dei.

De passione domini.

Nos om

nes qui transit p
viā. attendite et vi
dete dolorē meū. Trenz. s
Ista sunt verba saluatoris
clamantis ad nos de cruce
7 ad memoriā sue passionis
excitantis. Totus igitur de
cursus passionis diuiditur
in quattuor partes. Primo
agitur de saluatoris dolosa
apprehensione. Egressus zc
Secundo de iniusta ipsius
condēnatione. Tunc igitur
apprehen. pyla. zc Tercio de
ipsius iniqua crucifixione.
Susceperunt ergo Jesum
vt cr. zc. Quarto de ipsi de/

nota tumulatione. post hec
rogauit. zc. Egressus igit
iesus de cenaculo in quo pe
des discipulorū lauerat. pa
scha typicum celebrauerat.
sacramentū instituerat. ser/
monem fecerat. 7 orationez
ad patres fuderat. transior.
ce. Sed quare in cenaculo
non expectauit proditores.
Respondet Crisost. Docēs
per hoc q non vi 7 necessita
te. sed volens ad passionem
iuit. eis obuiat. abscedēs his
qui insidiabantur laborē et
docens non timere mortes.
Torrē. cedron sic dicta pro
pter multitudinē cedroruz.
Et vallis illa in qua fluebat
aqua sic dicta erat. venit cuz
discipulis suis in villā geth
semany. vbi erat ortus. in quē
introiuit cum discipulis. vt
significaret fm Aug. q pec/
catū cōmissum in orto deli/
ciarum. scz in paradyso. per
passionē deleret. Nouit au/
tem iudas locū quia frequē
ter solebat iesus ibi venire. 7
ibi pnoctare. Nouerat etiaz
iesum in festis discipulos do
cere aliqd sublime fm theo/
philū. 7 in locis secretis. 7 ma/
xime in mōte vbi se a tumul
tu subtraheret. quia dicebat

tunc discipulis. que non fuit
 fas alios audire. **fm** Eriso.
 ideo petebat motes et ortos
 ne mens auditorum impedire
 tur. et patet exemplum orationibus
 et docentibus. **Aug.** de Juda.
Ipsa lupus inter agnos lo-
 cum pronotauerat. et ait disci-
 pulis suis. Sedete hic do-
 nec orem. Et assumpsit petrum
 et iacobum et iohannem. Illos tres
 assumpsit. ut sicut viderant
 gloriam domini in transfigu-
 ratione. sic et infirmitatem in
 tristitia. Et auulsus est ab eis
 quantum iacebat est lapidis. Aliquam
 culum ascendens colle montis
 ubi iter orauit eundem sermo-
 nem dicens. **Si** pro si possi-
 bile est trahat a me calix iste
 Nota quod oratio fuit hominis.
 scilicet humanitatis christi ad di-
 uinitatem. Et reuersus ad di-
 scipulos cepit contristari et
 mestus esse. et ait. Tristis est
 anima mea usque ad mortem. Il-
 lud quod assumpsit propter
 hominem tristabat. **Unde** Am-
 bro. Quid doles etc. Trista-
 batur autem propter vitam. propter
 matris desolationem. propter
 mortis sue obliuionem. propter
 malorum iurationem. propter cru-
 cifigentium damnationem. et pro-
 pter sanguinis sui in multis

inutilem effusionem. Et progres-
 sus iterum orauit precidens in
 faciem suam. propter inuocatio-
 nem patris et filii et spiritus sancti. ter
 orauit. et venit ad discipulos.
 et inuenit eos dormientes pre-
 tristitia. Et dicit petro. Sy-
 mon dormis. Dicit glossa. quod
 petrus qui fuit pro ceteris gla-
 diatus. fuit pro ceteris incre-
 pandus. Non potuisti vna
 hora vigilare mecum. vigilate
 et orate ut non intretis in ten-
 tationem. id est ne tentatione supermi-
 ni. **Modus** enim vincendi est
 oratio. Erant enim oculi eorum
 grauati. quia tarde comederant
 et vigilauerant in sermone. Et
 relictis illis abiit tertio et ora-
 uit eundem sermonem. dicens.
Abba pater. omnia tibi possi-
 bilia sunt. transfer a me cali-
 cem istum. veruntamen non mea vo-
 luntas. sed tua fiat. **Apparu-**
 it autem illi angelus confortans eum.
 Et factus est sudor eius pro angu-
 stia sicut gutte san. decur. in-
 ter. **Nota** quod copiose sudaue-
 rit. quia priusquam sudor terram te-
 tigisset. omnia vestimenta sua re-
 pluerat. **Querit** quare sangui-
 nem sudauerit cum alij homines
 morituri non faciunt. **R**espondeo.
 quia anima sua nature diuine con-
 iuncta perspicacius et clarius

B

De passione domini

dolorē mortis videre et ima-
ginari potuit quā alius purus
homo. Et venit tertio ad di-
scipulos suos. et ait. dormite
iā et requiescite. ecce qui me tra-
det prope est. scilicet iudas. Adhuc
eo loquente. venit iudas cum
turba multa cum gladiis et fu-
stibus et cum lanternis. ne latens
in tenebris fugere posset. et fa-
cibus armis. ut christum terrerēt
et ne resistere possent. Tur-
ba militum et non iudeorum. si-
cut dicit Augustinus. quibus tradi-
derat christum pro precio. Ideo
militibus accepit a prelide tanquam
ad tenendum reum. ut serua-
to ordine legitime potestatis
nullis tenentibus resistere au-
deret. quia nullus alium au-
toritate propria. sed iudicis
capere debet. Sed quare ac-
cepit ministros istos cum mi-
lites ad capiendum haberet.
Respondeo. Timuit iudas
ne iudei zelo legis ducti. si
christus a solis gentibus ca-
peretur eis resistere voluis-
set cum illo duplici exercitu
venit quasi ductor aliorum.
Dedit autem eis signum di-
cens. Quicumque osculatus fu-
ero ipse est tenete eum et ducite
caute. Sed quare dedit eis
signum cum omnes noscerent

christum. quia frequenter eis pre-
dicauerat et tot miracula co-
ram eis fecerat. Rūdeo secundum
Origenem. Timuit ne mutaret
faciem sicut in transfiguratione.
Vel secundum Chrysostomum. Timu-
it ne pertransiens iret per me-
dium illorum. Luc. iij. Vel
ideo ne loco christi caperent
iacobum alpheti. qui christo si-
millimus videbatur. Jesus
autem sciens omnia que ven-
tura erant super eum antequam eue-
nirent processit. scilicet voluntarie.
et dicit eis impetrite. Quis-
queritis. Non querit quasi ig-
norans. sed volebat ostende-
re eis cum presens esset ab eis
non potuit cognosci. Criso-
stomus. In medio eorum existens.
eorum oculos excecauit. Quia
enim eum non cognoscebant
tenebre non fuerunt in cau-
sa. quia lampades habebant
laternasque tenebras expellē-
tes. Responderunt. Jesum
nazarenum. Jesum qui est sa-
lus querebant ad perdendum.
Dicit eis iesus. Ego sum qui
me offero spontanee passio-
ni. Stabat autem et iudas
qui tradebat eum cum ipsis
excecat? tamen ut signo oscu-
li eum traderet. Ut ergo di-
xit eis ego sum. abierunt re-

trosum. et ceciderunt in ter-
ram. Augustin⁹. Ubi p deo
nunc militū cohors. vbi ter-
ror et unimē armorū. vna
vox turbā odiis ferocem. ar-
mis terribilem absq̄ vllō te-
lo percussit. repulit et prostra-
uit. Quid iudicatur⁹ faciet q̄
hec iudicandus fecit. Quid
regnaturus faciet qui hec fa-
cit moriturus. Ceciderant
autem mole malorū retroz-
sum. Iterum autem inter-
rogauit eos. dicens. Quem
queritis. Quare scōdo querit
dicit Crisostom⁹. vt daret mate-
riā conuersionis iudeis. Il-
li autem dixerunt. Iesus na-
zarenus. Dixi vobis. quia
ego sum. si ergo me queritis
sinite hos abire. Augustin⁹.
Iubet inimicos. et hoc faci-
unt. ppter iussum sinunt ab-
ire quos nō vult perire. Ut
adimpleretur sermo quem
dixit. quia quos dedisti mi-
hi non perdidisti ex eis quēq̄
Ebrystom⁹. Nō fuit ex p-
posito ministrozū q̄ capti
non fuerunt. sed magis vir-
tute christi. Augustin⁹ autē
dicit q̄ christus loquit̄ de p-
ditione anime. si enim tunc
morerent̄ discipuli perirent
quia non credebant tam fir-

miter. Simon ergo petrus
habens gladium volens de-
fendere magistrū non se. q̄a
h fuerat phibitū aplis edu-
cit eū. clamando. Domine si
percuti⁹ in gladio. et percussit
seruū pontificis. et amputa-
uit eius auriculā. Iterum fe-
cit ad caput. sed relapsus est
ad aures. Erat nomē serui
malchus. Dixit ergo Iesus
Petro. Mitte gladiū tuum
in vaginā. om̄is qui accipit
gladiū. gladio pibit. i. sentē-
tia eterne dānatiōis. An nō
pu. qz ro. pa. me. et il. exhi. mi.
plus q̄. xij. legiōes angeloz
id est. lxxij. milia āgeloz. Ea-
licē quē dedit mihi p̄ nō bi-
bam illuz. Aug⁹. dicit hic. q̄
auris p̄ domino amputata.
a domino est sanata. Criso.
Miraculum fecit erudiens
nos. qm̄ eis qui male faciūt
benefacere oportet. Sz vn-
de petrus tā cito habuit gla-
dium. Criso. Audiens chri-
stum tradenduz armauerat
se gladio. Theo. dicit. q̄ fuit
cutellus q̄ vsus fuit ad esuz
agni paschalis. Arguit̄ ex h
q̄ papa habet vtrūq̄ gladiū
quia dictum fuit. Ecce duo
gladij hic. Crisostom⁹. Apo-
stoli tunc imp̄fecti erant. q̄a

De passione domini

arma parauerant ad bellan-
dum. Nota fm Criso. Chri-
stus cu traderet iudas veni-
ens cu exercitibz terribilibz
oculis intues iesum. oscula-
tus est eu dicens. Aue rabi.
fm magistrū hystorie timēs
qz magicis artibus posset se
trāssformare z elabi. Oscula-
tus est eu. Aug^o. O signū sa-
crilegū. o cōmentū nephari-
um. o palatū puniendus. ab
osculo incipit bellū. z p pacē
indiciū rumpit pacis sacm
z p quod psueuerant homi-
nes pacē facere. p hoc ppha-
nus iudas voluit bellum in-
choare. Ante osculū dicit ei
iesus. Iuda osculo filiū ho-
minis tradis. Amice. ad qd
venisti. Scdm Orige. dixit
amice improperto simula-
tionē. Sequit de captio-
ne. Cohors ergo. i. multitu-
do militū. z tribunus qui p-
erat mille militibz. z ministri
indeoz cōprehen. iesū z liga-
uerunt. a quo poti^o solui de-
bebant. fm Aug^o. Sed hic
supplendū est qd dixit. tanqz
ad latronē existis zc. Et in-
fra. Quotidie apud vos erā
in tem. Criso. In tēplo non
tenuerunt eu ppter turbā. p-
pter qd foras exiuit. vt ex lo-

co z tpe daret aptitudinē ca-
piendi. Capto iesu oēs disci-
puli fugerūt. Adolescēs autē
quidā seqbat illū. zc. qui dici-
tur fuisse iohes. fm alios ia.
z duxerūt iesuz ad annā pri-
mū. qd scdm fuerat. qz fuerat
pontifex āno pcedēti Ipe et
erat seuior et in malicia in-
ueteratior. Vel fm Bedam
dom^o anne fuit ducētibz iesū
propinquo. Erat autēz an-
nas socer cay. qerat pon. an-
ni illi^o. Notanduz qz hi duo
pontifices precio pontifica-
rum ab herode comparaue-
rant. ita qz alternis annis p-
sidebant. Erat autē cay pbas
qui psiliū dede. iudeis. quia
expedit ho. mori. Ecce qz ini-
micus veritatē dixit. Unde
Crisost. Tanta est viri^o ve-
ritatis vt inimici eam. perso-
nent tanqz ab ipa veritate co-
acti Sequebat autē iesuz
symon petr^o a longe. fm O-
rige. quia fuerat euz negatu-
rus. z alius discipulus. s. io-
hannes. Chrisost. Dibz dis-
ciliētibz ipse sequit. ppterea
occultat seipm z pponit pe-
causa humilitatis. Discipu-
lus ille erat notus pontifici
ppter quod introiuit cum ie-
su in atriu ponti. Petr^o autē

stabat ad ostiū for. quia fult
christū negatur. dicit glosa.
Criso. tamē dicit. q̄ hec fuit
causa timoris. sed q̄ seq̄bat
fuit causa amoris. verunta/
men intrasset si ei concessuz
fuisset. Exiit ergo discipu/
lus ille qui erat notus pon/
tifici. z ostiaria consentiēte in/
troduxit petruz. Dixit ergo
petro ancilla ostiaria. Nun/
quidz tu es ex discipulis ho/
minis illi. Rabanus. Iste
sexus videt peccasse in mor/
te dñi. z per mortez domini
redimi. Dicit ille. Non sum.
Crisosto. Nōne prius dixi/
sti. z si oportuerit me mori te
cum. zc. Non miles erat iter/
rogans. sed vilis hostiaria.
Stabant autē serui z mini/
stri ad prunas. erat autē pe/
trus calefaciens se cum eis
qz frigus infidelitatis in cor/
de eius fuit. stetit cū eis qua/
si non esset discipulus chri/
sti. sed aduersarius. Sed q̄
re pmisit christus q̄ tantus
apostolus caderet. Criso. vt
petrus disceret alijs compa/
ti. z vt norma indulgētie pec/
cātibz preberet. Pontifex
ergo interrogauit iesum de
discipulis suis. Criso. vbi es/
sentz cuius gratia collegerit

eos. z de doctrina eius. s. cu/
iusmodi esset. vtrū fm legez
moysi vel ei cōtraria. Respō/
dit iesus. Ego palam locut⁹
sum mundo in synagoga et
in templo vbi iudei cōueni/
unt. et in occulto locut⁹ sum
nihil. Quid me interrogas.
Crisosto. Inuitabat ponti/
ficem ad testimoniū audien/
tium inimicorū. qz etiam ve/
ritas testimoniuz habet ab
inimicis. vnde subdit. Inter/
roga eos qui me audierunt.
q̄si di. Interroga inimicos.
quia insidiant mibi. ipi sciūt
quid dixerim ego. Hoc cuz
dixisset vnus ministroz de/
dit alapā iesu. dicens. Criso/
stom⁹. Horreat celū excelsū
patiat terra de longanimita/
te dñationis z seruoꝝ in de/
uotione. creator mundi fili⁹
dei accepit alapam z seruus
eū cedit qui omī pena dign⁹
aut celesti igne consumi. aut
tra deijciente absorberi. aut
arreptus a demonio voluta/
ri. Sed q̄ p̄ potentiā iubere
posset p̄ quem factus est mū/
dus patientiā docere malu/
it. Respondit iesus. Si ma/
le locut⁹ sum. testi. phibe. zc.
Sed quid mouit hunc ad/
dandum alapam Respōdet

De passione domini

Theophilus. Quia cum Iesus iter
pellasset testimonium astanti-
um ministroꝝ tanq̃ quon-
dam admirantium doctrinam su-
am. dixerant enim. Nunq̃ au-
diuimus loqui sic hominem. vo-
lens se excusare ille q̃ non es-
set de his qui admirabatur
Iesum ipse percussit. vel ad fa-
uorem pontificis captandum.
multa enim fiunt contra crea-
torem propter humanam fa-
uorem. Et misit eum ligatum
annas ad Caypham pontificem
Erat autem Symon Petrus
stans et calefaciens se. vide-
re volens quid pontifex de
Iesu iudicaret vtrum eum ad-
iudicaret morti vel flagellis
cesum dimitteret. Dixerunt
ergo ei ministri. Nunquid ex
discipulis eius es. Negauit
et dixit. Non sum. Dicit vnus
ex seruis pontificis cognatus
cuius abscidit Petrus auricu-
lam. Nonne ego vidi te in orto
cum illo. quoniam magister tuus fuit
captus. Iterum Petrus nega-
uit. et statim gallus cantauit
Crisostomus. O Petre inquit. quod
quando magistrum detentum vi-
dit ita efferbuit ut gladium
euaginauerit et auriculam ab-
sciderit. quando autem contume-
lias Christi audiuit negator

Christi efficitur. et uillis puellae
minas non sustinuit. Remi-
gius. Quare sunt praua et no-
xia prauorum hominum et maxi-
me mulierum colloquia. ipsa
quippe coegerunt Petrum
negare dominum quem ipse
prius fuerat confessus esse
dei filium. Nota etiam quod pericu-
losus est morari in curijs prin-
cipum et prelatorum. Petrus
enim semel intravit curiam ubi vi-
gorum animi perdidit et Chri-
stum negauit. Post trinam ne-
gationem dominum respexit pe-
trum. Poterat esse quod Christus
steterit ad ostium atrij. et Petrus
foris. ita tamen quod respicere
poterat corporaliter eum. tamen
secundum Augustinum. respexit Petrus
inspirando gratiam compuncti-
onis. Unde sequitur. Et recor-
datus est Petrus verbi domini.
et cetera. Nota de trina negatio-
ne Petri. quare prima facta est
in domo anne requisitus per
ostiarium calefaciens se. alie
due in domo Cayphe. vna fa-
cta per ancillam. alia per circustan-
tes. Adducunt ergo Iesum
ligatum ad Pylatum in prozium
ubi forte erat Cayphas cum
Pylato ut loqueretur de Iesu quem
statim volebat sibi presentare
secundum Augustinum. Erat autem mane. s.

quā ductus fuit ad pretoriū. non quā ductus fuit ad domū cayphe. quia ad illam nocte ductus fuit ab anna. et examina- tus ibidē. Et ipi non intro. in pretoriū. ut non conta. sed. s. mundi pascha man. Iam em̄ iudei inceperāt dies azimo- rū. et reputarent cōtaminari se si introirent domū alieni gene. ac per hoc ineptos ad mandu. pascha. Aug⁹. O im- pia cecitas alienigene iudicis pretorio contaminari time- bant. et sanguinis innocentis effusionem non timebant. De illusionē christi tota nocte ait Crisosto. Quod diligent inquit euāgelista ea quae videntur exprobratissima expōit. nec occultans aut verecun- dans. sed maximas estimās gloriā dominatorē orbis pro nobis talia sustinere. Cri- uit ergo pylatus ad eos fo- ras. et dixit. Quas accusatio- nem affertis ad. hominē hūc. quasi di. Sine causa nolo euz damnare. Responderunt iudei. Si non esset hic malefa- ctor. non tibi tradidissemus eū. ubi primo apparet eorum falsitas. Unde Aug⁹. Respo- deant ab imundis spiritibus liberati. languidi sanati. le-

prosi mundati. muti loquen- tes. ceci videntes. mortui re- surgentes. et quod omnia su- perat stulti sapiētes. Intra- uit igitur secundum Hiero. medio tempore iudas audiēs chri- stum ligatū adductūque presi- di. et cogitans quod christus de- beret morti adiudicari. peni- tentia ductus retulit trigin- ta argenteos. secundum Mat. Di- xit. Peccaui tradēs sangui- nē iustū. Non valuit illa con- fessio iude. quia non proprio sacer- doti facta est. quia iudei iam amiserant officium. quia christū linguīs occiderunt. Un̄ leo papa. quia etiā desperat⁹ fu- it. unde si erat dolor cordis. confessio oris. satisfactio opis. tū deerat spes salutis. Dicit ergo eis pylatus. Accipite eū vos. et secundum legē iude. eū. Di- xerunt ergo illi. nob̄ non licet interfici. quēquā. Aug⁹. Hoc di- cebant propter solēnitatē diei festi quem iam celebrare in- ceperant. Criso. Iudei sub- iecti erant romanis quae eis ab- stulerant potestatem interfici- endi homines. vñ non eis erat prohibitū lege diuina sed hu- mana. quia penes presidem hanc posuerant potestatem. Vel secundum eundē hoc dicebāt

De passione domini

de morte crucis que f'm eun/
dē exprobrabilis erat. vt ser
mo iesu imple. signi. q̄ morte
esset moritur⁹. Intrauit ite
rū pylat⁹ i pretoriū vt amo/
to strepitu iudeoz exq̄site ri
maref causam christi. Et vo
cauit iesum. ⁊ dixit ei. Tu es
rex iudeozū. qz inter alia cri
mina obiecta illud maxime
mouet cor pylati. ⁊ ideo ma
gis req̄siuit de isto. Respon
dit iesus. A temetipō h̄ dicit
an alij tibi dixerunt de me.
Hoc aut̄ interrogat christ⁹
nō ignorans. sed ex respōsio
ne pylati. volēs detegere ma
liciā iudeoz q̄ hoc sibi impo
suerant. Rndit pylat⁹. Nun
quid ego iudeus sum q̄si d.
A me ipō hoc nō accipio nec
hoc tibi impono. Nam gens
tua ⁊ pontifices tradiderūt
te mibi. Quid fecisti. Respō
dit iesus. Regnum meuz nō
est de hoc mundo. id est. illi
quibus debet regnū nō sum
de hoc mūdo f'm affectionē
seu conuersationē. sed cōuer
satio eozū i celis ē. Si d̄ hoc
mundo esset regnū meū. ⁊c.
nūc aut̄ regn meū nō ē hinc.
id est. mea regia potestas nō
oritur a terrenis. sed a deo
patre. Dixit itaqz pylat⁹. Er

go rex es tu. Nō intellexit qz
loquebatur de regno celesti
Respondit iesus. Tu dicitis
qz rex sum ego. q. d. nō nego
quod tu dicitis. sed tamē non
venit regnare temporalit̄ s̄
spiritualit̄. in homibz bo
nis. Ego in hoc natus sum.
vt testimoniū phibeā verita
ti. Omnis qui est ex veritate.
audit vocem meam. Dicit ei
pyla. Quid est veritas. Sed
pylatus nō expectauit solu
tionem. quia aliquo tempo
re indigebat et ip̄e propera
bat ad christi liberationem.
Nam f'm Aug⁹. statim venit
ad mentē pylati consuetudo
iudeozū qua solebat eis vn⁹
dimitti i pascha. ideo exiuit
ad liberanduz christum. vel
quia inimicus veritatis non
fuit dignus audire quid es
set veritas. Exiuit ad iude
os ⁊ dixit. Ego in eo nullaz
inuenio causam. s. mortis. Est
autem consuetudo vobis vt
vnū dimit. vobis in pascha.
Ista cōsuetudo introducta
fuit a romanis presidibz vel
a pylato in fauorē populi. vt
ob recordationē liberatiōis
populi d̄ egypto. Clamaue
runt om̄s dicētes. Aug⁹. di
cit. Quelli ab eozuz cordib⁹

non potuit iesum esse regem iudeoz. Non hunc sed barabam. Erat autē bar. latro. vbi aggrauat malicia iudeo rū. quia eū pretulerunt christo. Nota q̄ Luc. interponit hic q̄ iudei clama. di. cōmouit populū do. p. v. iudeā. zc. Et pylatus misit eum ad herodem. qui gausus interrogauit eū de multis sermonibus. sed iesus nihil sibi respondit. Quia fm glo. Herodis crudelitas non merebat au dire diuina. zquō spreuit eū tanq̄ impotentes. quia nullum signuz fecit. tanq̄ ignorantem. qz nullū verbum respondit. tanq̄ stolidū. qz contra accusantes se non defendit. Unde indutus veste al. re. e. in signuz q̄ nihil dignū morte vel nullā peccati maculaz inuenisset in eo. Et facti sunt amici herodes z pylatus. Sic z adhuc iudei et pagani reformant i pace cōtra christianos. pagani aperte impugnat. quia sicut sanguinem nostrū. Iudei occulte. quia spoliant ecclesiam sicut filij israel egyptios. Tūc sedente pylato p. tribunali. misit ad eum vxor sua dicēs. Nihil tibi z iusto illi. Dul-

ta enim passa sum p. vi. b. p. pter illum. q̄si. d. In visione mihi reuelatum est q̄ ipse est iustus. Et iō nihil cause habes ad interficiendum eum. Glosa. Tunc demū intellexit diabolus se per mortem christi nudandum. et spolia humani generis amissuruz. z ideo per mulierem satagit christum eripere de iudeis. ne per mortem christi suum amittat imperium. Hoc autem intellexit ex gaudio animarum in limbo diabolus. fm hysto. Non autem pylato hec visio immissa fuit sed vxori. fm Crisostom⁹. vt ex verbis vxoris magis mollietur. vnde non dixit. Dul ta vidi. sed passa. vt vir vxori compatiens ad dimittendū dominū cogeretur. Sequitur in Matth. quomodo pylatus disiunctiuā dedit iudeis de iesu z barra. zc. Videns autem pylatus q̄ nihil proficiebat. accepta aq̄ lauit manus suas. Remigi⁹. Iste mos apud antiquos fuit volentes se imunes ostendere ab aliquo crimine. Innocens sum a sanguine h⁹. Eclama. Sanguis eius zc. Tercio apprehēdit pylat⁹

De passione domini

iesum et flagel. Crisostomus. Per hoc
volens mitigare zelum iudaicum.
Magister hystoriarum dicit.
quod adhuc vestigia corporis sunt
in columna. et milites plectentes
de spinis coronas imponunt
capiti eius. id est iuncis marinis
pungentibus ad modum spinarum.
Lantini. Egre dimini filie syon.
et veste purpurea circum.
eum. quia reges uti solent. et
dixerunt ei. Ave rex iudeorum.
quasi dei. Hodie induit es in
star regis. et dabant ei ala. et
expuebant in faciem eius. et bar.
percusserunt caput eius. Hec
autem preses iussit fieri christo
per milites secundum Augustinum. ut
iudei christi obprobriis satiam
tiamplius eius sanguinem
non sitirent. Secundum Crisostomum.
autem. non hec fecerunt milites
de iussu presidis. sed corrupti
pecunia a iudeis. Exiit itaque
pylatus foras. et dicit eis foris
expectantibus eum dicens.
Ecce adduco vobis eum foras
ut cognoscatur. quia nullam in
venio in eo causam. Augustinus.
Exiit iesus non clarus im
perio. sed plenus obprobrio
portans spineam coronam
et purpuream vestem. in quibus illu
serant ei milites pylati. qui
erant gentiles. Et dixit eis.

Ecce homo. Secundum Augustinum.
Si regi invidetis. parcite il
li quem deiecitum videtis. flagel
latus est. spinis coronatus est.
ludibriosam vestem amictus est
amaris conviciis illusus est
alapis cesus est. feruet igno
minia. frigescat invidia. Cum
ergo vidissent eum pontifi
ces et ministri clama. dicen
tes. Crucifige crucifige eum.
Notandum quod iudei ter petiue
runt ut christus crucifigere
tur. propter quod ter agnus dei
cantatur. Dicit eis pylatus.
Accipite eum vos et crucifige.
quasi dei. Nolo esse iniquus in
dex. Ego enim non invenio in
eo causam. Hoc autem verbum
accipite. id est non fuit verbum
mandatis. sed execrantis fa
ctum iudeorum et retrahentis
ab accusatione. Responde
runt iudei. Nos legem habe
mus. et secundum legem debet mo
ri. quia filium dei se fecit. Et
ita blasphemavit. quia deus
de utero suo non potest filium
generare. Cuius contrarium
in psalmo. Ex utero ante lucife
rum genui te. Cum ergo au
disset pylatus hunc sermonem.
id est. si non dimitteret face
ret contra legem. et si non dimit
teret crucifigeret filium dei.

Et ingressus iterū in preto
 rtiū. dixit ad iesum. Unde es
 tu. q. d. Habes ne diuinam
 originē sicut filius dei. vñ hu
 manaz tm̄ sicut homo pur⁹.
 Iesus autē rñsum non de/
 dit ei. vel ppter difficultatem
 questionis quā cape nō va/
 lebat. vel fm Criso. opa sua
 sufficientē testabant de eius
 origine. Dicit ei pylatus. ar
 guens eum de taciturnitate
 Tibi non loqueris. q̄ si di.
 Erras q̄ questionē ac verba
 mea cōtemnis. Rescis quia
 potestates habeo dimittere
 te. ⁊ potestatem habeo crucifi
 gere te. ⁊ in hoc se p̄dēnauit.
 Un poterat sibi dicere xps
 Ex ore tuo te iudico s̄ue ne
 quā. Rñdit iesus. Nō habe
 res in me potestates nisi tibi
 datū esset desup. a cesare vel
 a deo poti⁹ pmissiue. Et ne
 crederet oīno esse innocens
 subdit. p̄terea qui me tradi
 dit tibi mai⁹ pctm̄ habz. s. iu
 das vel turba iudeoz. ergo
 tu habes pctm̄ licet minus.
 Exinde q̄re. py. di. eū. Nō q̄
 pus nō q̄reret h. s. mō magis
 p̄stant. ne. s. pctm̄ cōmitteret
 innocentē p̄dēnādo. p̄pter qd̄
 tepide fecit. Qd̄ vidētes iu
 dei clamauerūt. Si hūc di.

nō es ami. ce. i. p̄des amicitia
 am ei⁹. Hoc dicebāt qz cre/
 debāt q̄ amori iusticie p̄po/
 neret amorē cesar⁹. sicut ma
 li iudices faciūt. Om̄is ei q̄
 se facit regē. p̄radi. ce. vsur/
 pando sibi qd̄ est cesar⁹. No
 ta q̄ iudei accusabāt xp̄z co/
 raz py. de subuersiōe ppli. de
 phibitione tributi. de vsur/
 patione noīs regū. de attri/
 butione noīs diuini. Pyla.
 aut cū audisset hos sm̄ones
 de vsurpatione nomis ⁊ ho
 noris regalis. territ⁹ timo/
 re cesaris. adduxit iesum fo
 ras ad locum publicum. O
 dulcissime iesu quomō lude
 bant de te sicut pueri cum
 pila. Fuisti enim ductus de
 orto ad annam. ab anna ad
 cayphā. a caypha ad pylatū.
 a pylato ad herodem. ab he
 rode ad pylatū. a pylato ad
 iudeos extra. ab extra ad p̄/
 torium. ab intra ad sedez iu
 dicis. et tandem ad crucem.
 Et sedit pylat⁹ p̄ tribu. in lo
 co q̄ dicit lyco. i. in loco lapī
 duz varietate strato. hebrai
 ce at golga. id ē. collis subli
 mitas ex coacervatione la/
 pidum. Erat autem para
 scene pasche. hora quasi sep
 ta. Hoc tps fuit conueniēs

De passione domini

vt reparatio responderet la-
psui. Primus homo hora se-
pta et die sexta transgressus est
Parasceue grece. latine dicitur
preparatio. Et dicitur iudeis.
Ecce rex vester. q. d. Dirum
est quod talem formidatis regem
sic abiectum et pauperem. cum
regna non consueuerunt ap-
petere nisi diuites et fortes. Il-
li autem clama. dicentes. Tol-
le tolle crucifige eum. quod mors
apud iudeos fuit turpissima
et sic interempti in nulla ha-
bebant memoria. Sed pyla-
tus ad iudeorum opprobrium
dixit. Regem vestrum crucifigam.
Se nequissimi iudei inui-
dia moti eum qui de genere
suo erat super se regnare no-
luerunt. et regno alienigene.
scilicet cesaris se submiserunt. Re-
sponderunt ergo pontifices.
Regem non habemus nisi ce-
sarem. q. d. Iste non est rex no-
ster. ideo non est nobis igno-
minia. si crucifigat. imo cesa-
ri iniuria si dimittit. Tunc pyla-
tus videns quod se submise-
rant potestati romanorum quod
impingebat in eum. timens ac-
cusari apud cesarem ac perde-
re principatum. tradidit eis ie-
sum vt crucifige. Et ad hoc
mouit pylatum fauor populi et ri-

mor regis terreni. Suscepe-
runt autem iesum coronatus et
ad mortem dantibus milites. et
eduxerunt eum extra ciuitatem
vt crucifigerent eum. Et exue-
runt eum clamide quo prius
in contemptum induerant eum.
Et induerunt eum vestimen-
tis suis. quia erat magis sub-
tilia quam illa clamis coccinea.
Et baiulans sibi crucem ex-
iit in eum qui dicitur calua-
rie locum. hebraice autem gol-
gatha. Hic locus fuit igno-
miniosus. quia decalabantur
ibi capita damnatorum. Dicit
Ambrosius. quod ibi fuerit
corpus ade sepultus. tamen Je-
ronimus dicit quod in hebron. et
postea ibi translatus. et illud
conuenit mysterio. vt vbi ha-
bundauit delictum. habundet
et gratia. Hic Lucas intropo-
nit de symone cyreneo qui fu-
it angariatus portare crucem
et. Et quomodo conuersus ad mu-
lieres flentes. di. Filie hieru-
salem. no. fle. su. me. et. Hec fu-
erunt impleta tempe obsidio-
nis hierusalem. vide in pas-
sionali de philippo et iacobo
ista. Et cum eo crucifixerunt
duos latrones. medium autem
Iesum. Duos latrones. scilicet
mundum et carnez. qui sunt

crucifigendi. Scripsit autē titulū pylatus. et posuit sup caput crucifixi. Theo. De rito super crucem fuit positus titulus. quia regnū christi quod declarabat non humane sed diuine est potestatis. Erat autē scriptū. Iesus qui est salus essentialiter nazarenus. quia ibi pcept⁹ vel educatus. rex iudeorū ad literā velint nolint. Hunc ergo titulū multi legerunt iudeorum. qz prope ciuitatem erat locus vbi crucifixus est iesus. tum etiā qz scriptus diuersis litteris ppter diuersos et multos qui uenerant ad festū et etiā gentiles erāt. Unde tribus linguis erat script⁹ hebraice. grece. et latine. Dicebant ergo pylato pōtificates iudeorū. Noli scribere rex iudeorū. sed quia dixit. rex sum iudeorū. Hoc dixerunt vt ex titulo nō ostenderetur christi dignitas sed p̄sūptio. et vt christo mortuo auferret famā cui abstulerāt vitā. **Uñ Aug⁹.** O furia o insania. qd cogitatis o iudei falsificare christi verbuz. negare xpi regnum. o stulti eterna est p̄uisio. diuina est dispositio. christi est veritas que manet in

eternum. Nunquid propterea erit veruz qd iesus dixit. Rex sum iudeorū tituli confirmatio. Respondit pylatus. Qd scripsi. scripsi. q. d. Sententia quā vultis infligere. et si a me est scripta. a deo tamen est dicta. a deo est fixa. et immutabilis. Milites ergo cū cru. eum. acce. ve. Ex q̄ apparet qd nudatū vestimentis crucifixerūt in cruce. Dicitur tamē qd pia mater velū suuz proiecit quo circa lumbos fuit coopertus. Et fecerunt quattuor partes. vnicuique militi partem et tunicā. Ex quo apparet s̄m Aug⁹. qd quattuor fuerunt milites qui in christo crucifigendo presidii subuenerant. s̄m Criso. Filialiū latronibz fecerunt. s̄m Theo. forsan fecerunt ex quādam lasciuia hoc. Nam in vestibus iesu nil p̄ciosuz inueniunt. Erat autē tunica inconsutilis cū non fuerit incisa. sed tota continua. desuper contexta. per totū. i. artificiose et opere artificiali elaborata. et ideo nō potuit conuenienter diuidi. Ideo sortiti sunt super eam cui⁹ effectota. Unde dixerūt. Nō scindamus eā sed sortiamur de

De passione domini

illa cuius sit. Nam in palesti-
na est quoddam genus vestium
ex multis pannis contextum.
quasi vnus sup aliud. et talis
erat tunica christi. quam vt di-
citur fecerat mater domini.
in quo notatur paupertas
saluatoris. Vt scriptura im-
pleret dicens. Partiti sunt ve-
stimenta mea. etc. Ps. Nota
q illa diuisio signat diuisio-
nem ecclesie. Unde Augus.
Tunica illa sortita et indiu-
isa partium. ecclesie designat
vnitatem. quam heretici et scis-
matici diuidere nequeunt.
desuper contexta per totum.
Augustin⁹. Qui expers est ca-
ritatis. non inuenit pertine-
re ad totum. Stabat au-
tem iuxta crucem mater ei⁹.
et soror matris ei⁹ maria cleo-
pbe et maria magdale. Dicit⁹
autem maria cleopbe a pa-
tre suo. Maria iacobi mino-
ris a filio suo. Maria albei
a marito. Maria magdale.
a castro suo. Cum vidisset
ergo matrem que ipm genu-
erat. lactauerat. que de morte
doluerat. et discipulam que
diligebat. ipse fuit iohannes.
et se causa humilitatis non ex-
primi. Dixit matri sue. cum
viuens et moriens curas ha-

buit diligentes. Ecce filius
tuus. quasi di. Ecce morior.
et discipulum dilectum tibi lo-
co mei derelinquo. Ipse enim
virgo est. et ideo te virginem
iobani virgini recomendo.
O dulcissima Maria quo-
modo penetraverunt verba
ista viscera anime tue. quam au-
diebas tibi committi pro
filio filium piscatoris. pro cre-
atore filium zebedei. Dein-
de dicit discipulo. Ecce ma-
ter tua. Pater ait Crisost. vnan-
to discipulorum honore hono-
rauit. vt. s. suam matrem sibi
daret in matrem. Augustin⁹.
Exemplo suo instruit nos
vt filii parentum curam ha-
beant. Si enim christus in
ligno crucis pendens non fu-
it oblitus sue matris. nec nos
propter crucem penitentiae vel
votum religionis parentum
debemus obliuisci. Et ex il-
la hora accepit eam discipu-
lus in suam matrem vel cu-
ram. vel in sua. accusatio plu-
rali. id est. in sua obsequia. ser-
uicia. officia. Et nota quod post
maternam allocutionem et
recomendationem discipu-
lo elongauerunt se a cruce pro-
pter milites et in deos ma-
trem iridentes. sic tamen sta-

bant a longe q̄ in cōspectu
eius presto erant. ait Aug⁹.
z q̄ eis loqui poterat. A lon
ge autem erant respectu tur
be propius stantis cum cen
turione et militibus. Et no
ta q̄ post maternam allocu
tionē facte sunt tenebre su
per vniuersam terram. fm
Lucā trib⁹ horis. que signā
tur per tria matutina in illo
triduo. Fuit autem hec ecy
psis supernaturalis ratione
temporis. quia non fit nisi
in coniunctione solis z lune
que est in fine lunatiōis. tūc
autem erat luna plena. Ra
tione durationis. quia ecy
psis solis quasi ad momen
tum durat propter motum
suum. sed tūc durauit tri
bus horis. Ratione genera
litas. quia non potest fieri
naturaliter per vniuersā ter
ram propter paruitatem lu
ne ex cuius interpositiōe fit
eclipsis. Et fm ordinem hy
storie. Circa horam nonam
fm Mar. clamauit iesus vo
ce magna. pre nimia angu
stia. In hoc valido clamore
notatur virtus diuinitatis.
quia pur⁹ homo in puncto
mortis ita fortiter clamare
non potuit. Hely. hely. vl' be

loy hely. quod idem est. id
est. deus meus. cuius sum fi
lius per naturam inquantū
deus. z in quantū homo p
vniōis gratiam. Unde hec
geminatio ostendit in eo du
plicem naturam. Lamaza
bactani. Quod est interpreta
tum. vt quid me dereliqui
sti. id est. penisz morti me ex
posuisti fm humanitatem. q̄
deo permittente potestati p
sequentium erat exposita.
Unde glosa. Subtraxit p
tectionem. sed nō soluit vni
onem. Vel hoc dixit chri
fm Origenē. propter ingra
titudinez peccatorū de chri
sti passione. Vel fm Raba
nū. Factus aduocatus eo
rum deplorat culpam quo
rum suscepit miseriam. In
quo ostendit quantum flere
debeant qui peccant. quan
do sic fleuit qui nunq̄ pecca
uit. Postea sciens Iesus
quia iam consummata sunt
omnia. que scilicet lex z pro
phete de ipso predixerant.
quia tamen adhuc aliquid i
scriptura consummandum
restabat. vt p̄summaret scri
ptura q̄ntū ad h. Dixit. Si
tio. tanq̄ si diceret fm Au
gus. hoc minus fecistis. da,

De passione domini

te quod estis acetū. degene-
rantes a vino prophetarū z
patriarcharū. z scriptura to-
ta erit impleta z consumata
quia iam maledictū factus
sū pendēs in ligno zc. Vas
ergo positum erat aceto ple-
num. Dicunt quidā q̄ vinū
ad bibendum portauerant.
quod propter calozē in ace-
tum cōuersum est. Alij q̄ ad
accelerandū mortez domini
hoc fecerunt. vt sic citius ab
eius custodia liberarentur.
Dicunt em̄ quidā fm̄ magi-
strū bystorie. crucifixos citi-
mori si acetū cum felle potēt
Illi autem spongiam aceto
plenam. circūponentes ysop-
o obtulerunt ori eius. Hu-
ic autē spongie ysopo circū-
posite supponebatur harun-
do qua in altū ori christi po-
culum illud porrigebatur.
Scdm̄ autē Theo. harun-
do habet frondes ysopo si-
miles. z sic fuit triplex offi-
cium harundinis. habuit em̄
officiū sceptri ad illusionē.
officiū baculi ad p̄cussio-
nem. officiū p̄pinaculi ad po-
tationem. Isti ergo habue-
runt magis aspectū ad sicim
corporalē christi quā p̄p̄ la-
borem sustinuit. q̄ ad spiri-

tualetm que erat feruens de-
sideriū de salute hominū. si-
cut dicit Bern. Dicit tamen
Aug^o. Damnatorū poculus
saluatori p̄pinatur. p̄pinator
fontium potat aceto. mellis
dator cibatur felle. flagella
remissio. condemnat venia.
illuditur maiestas. irridetur
virtus. p̄funditur ymbrium
largitor sputis. Cū ergo ac-
cepisset acetū. dixit. Consu-
matuz est. scz quod erat scri-
ptum de me et qd̄ in me de-
bebat fieri ante spiritū emis-
sionem. Aug^o. Nihil reman-
serat autē qd̄ anteq̄ morere-
tur oportebat fieri. Et incli-
nato capite tradidit spiritū.
scz non inuice. sed qñ voluit
Augul. Quis ita dormit si-
cut christus mortuus est qñ
voluit. quantū ergo timēda
est potestas iudicis. si tanta
apparuit potestas morientis.
Lbryso. Nō quia expirauit
inclinauit caput vt ceti mor-
tales. sed quia inclinauit ca-
put expirauit. Tradidit au-
tem animaz fm̄ Grego. Si
enim aliū spiritū q̄ animam
diceret. exente spiritu anīa
remansisset. Tradidit autē
spiritū deo patri fm̄ Theo.
quia aīe sanctorū deuenerūt

ad manus del. animabo im/
 piorū ad locum penarū de/
 ductis. Nota q̄ pater tra/
 didit filiū ex charitate mise/
 ricordie. Roma. viij. Propo/
 filio suo non peperit deus.
 Filius tradidit seipm ex hu/
 militate obediētie. quod de/
 signabat capitis inclinatio.
 Judas tradidit ex cupidita/
 te auaricie. Dat. xxvj. Qui/
 tradidit euz dedit eis signū.
 Judeus tradidit ex ranco/
 rositate inuidie. Dat. xxvij.
 Sciebat enim q̄ p inuidiaz/
 tradidissent eū. pylatus ex p/
 uersitate iusticie. timebat ei/
 cesarem. J̄pe christus tradi/
 dit patri spiritū ex stabilita/
 te confidentie. Sed q̄re sic/
 deuote spiritū cōmendauit.
 Nunquid timuit q̄ demon/
 obuiaret ei in exitu a corpo/
 re tanq̄ aliquid sui in eo in/
 uenire credens. R̄ñdeo. Ut/
 sicut patrem inuocando fili/
 um dei se esse ostēdit. sic etiā/
 spiritū cōmendando p̄fiden/
 tiam eiusdem cū patre pote/
 stat̄ designaret. Sc̄dm Be/
 dam. vt ereptionis animaz/
 de inferno z earuz in manu/
 domini cōmendatōis se au/
 ctorem ostenderet. Sc̄dm
 Tullii. vt vniuersos morta

les viuificatos christus pa/
 tri p se cōmendaret. Sc̄dm
 Athanasii. Nam sum⁹ mē/
 bra illius corporis cui⁹ ipse
 est caput. vt in hora mortis
 nostre cōmendandi spirituz/
 creatori suo nobis exemplū/
 daret. Dicit tamen quedam
 glosa. Thob. vj. Q̄ demon/
 stabat sup brachiaz crucis.
 considerans an christus ali/
 quā peccati maculā haberet.
 Sed si glo. verum dicat ne/
 scio. hoc scio q̄ christus dia/
 bolum non timuit. quia p̄fe/
 cte beatus fuit. De rōne au/
 tem p̄fecte beatitudinis est/
 securitas saluationis. et co/
 gnitio securitatis. z ideo hu/
 ius recōmendatōis timor eā/
 nō fuit. Post hec s̄m Dat.
 velū templi scissuz est a sum/
 mo vsq̄ deorsuz. z terra mo/
 ta est. et petre scisse sunt. Et/
 merito. quia in illa hora co/
 rū dominus patiebat. Un/
 de Dyonisi⁹ scribit ad poli/
 carpū. cū videret diem in na/
 turalem se dixisse. aut deus/
 nature patitur. aut tot⁹ mū/
 dus dissoluet. Monumenta/
 aperta sunt. multa corpo/
 ra sanctorū qui dormierant/
 surrexerunt. z exe. de mo. in/
 tro. in sanctā ciui. zap. mules.

E

De passione domini

Credendū est s̄m q̄ ait Re/
migiū. q̄ ideo surrexerunt
vt essent testes resurrectōis
dominice. q̄ nō esset nisi in
īp̄is esset resurrectio cōsum/
mata. ⁊ ideo nō in terre pul/
uerem vt quidā dicunt redi/
erunt. sed cum christo celos
ascendente pariter ascende/
runt. Huiusmōi autē fuerūt
adam eua noe abraam ysaac
moyses dauid et multi alij.
Centurio autē et qui cum eo
erant custodientes iesum vi/
so terremotuz his q̄ fiebant
timuerunt valde dicētes. ve/
re filius dei erat iste. Se/
quitur in Iohē. Iudei ergo
vbi describit̄ vulnerādi oc/
casio que fuit petitio iudeo/
rū a pylato de fractione cru/
riū. ⁊ hoc ne sabbato sequen/
ti corpora eorū in patibulis
remanerent put in lege eoz
statutū erat. Erat ei ille ma/
gn⁹ dies sabbati pasche. ro/
gauerunt pylatū vt frange/
rent eorū crura ⁊ tollerent.
non quidē crura. sed s̄m Au/
g⁹. hi quib⁹ frāgebant. ideo
crura frangebant vt more/
rentur et auferrent ex ligno.
ne pendentē in ligno ma/
gnū diez festi sui diurni cru/
ciatus fedarent. Vulner⁹ in

fictio. Venerūt ergo mili/
tes. vel accepto mādato a p̄/
sīde. ⁊ p̄imi quidem. s. latro/
nis fregerunt crura. s. qui ad/
huc viuebat. et alter⁹ latro/
nis. qui similiter viuebat. Ho/
mina latronū. Dismā pepen/
dit a dextris. ⁊ gēsmā a sini/
stris. Hoc autē fecerūt. quia
s̄m legem sol nō debebat oc/
cidere in supplicio homīs. et
ne homicide ⁊ tortozes ī die
festo censerent. Ad iesuz au/
tem cū venissent ⁊ viderunt
eum iā mortuū. Mortuus
em̄ fuit q̄n voluit. quia pote/
statē ponendi anīam suā re/
sumēdiq; habuit. Decuit au/
tem christū hora nona expi/
rare vt nō exiret eius anima
anteq; adaz de paradyso ex/
sūt. ⁊ illa hora ianus paradi/
si clausa fuit propter delictū
ade. et hīc eadez hora ianus
regni aperta est p̄ meritum
passionis dominice. Nō fre/
gerunt eius crura. quia iam
mortuus fuit. Sed vn⁹ mi/
litum. qui vt dicit longinus
vocabatur. lancea latus ei⁹
aperuit. ⁊ cōtinuo exiuit san/
guis ⁊ aqua. In hoc apparet
q̄ christus fuit translancea/
tus mortuus vt figura con/
cordet cum veritate. s. q̄ eua

fuit sumpta de latere dormi-
entis ad ecclesia de latere
dormientis christi in cruce
est formata. Licet aliqui sen-
tiant christum vinum adhuc
fuisse translanceatum. quod
tamen non tenet ecclesia. Fa-
cti testificatio. Et qui vidit
testimoniū perhibuit. Non
ab alio audiuit. sed per se vi-
dit. Dicit magister hystoria.
quod ille qui latus aperuit eum
visu caligaret. oculos suos
sanguine tangente clare vi-
dit. Et verum est testimoni-
um eius. et ille scit quod vera di-
cit ut et vos credatis. Hic lon-
ginus conuersus ad fidem chri-
sti. magnas passiones pro chri-
sto sustinuit. et miraculis cla-
ruit. tandem capite truncatus
in domino quiescit. In cesa-
rea capadocie. xxviii. annis
monachicam vitam durit. Scri-
pture verificatio. Facta sunt
enim hec ut scriptum implere.
Deus non comminuetis ex eo.
Quod dicit Exodus. xii. in te-
stimoniū. scilicet quod christi crura
non fuerunt fracta. Et iterum
alia scriptura dicit. Videbunt
in quem transfixerunt. quod scri-
bitur Zacharia. xii. Hoc testimo-
niū plene videbit in die iudi-
cij. quod tunc apparebit cum omnibus

ciatricibus. Apoc. i. Videbit
eum omnis oculus. Post hec
hic ultimo agit de christi sepul-
tura et tumulatione. Post hec
scilicet passionem et mortem. rogauit
pylatum ioseph ab ari. ciuita-
te indee. que fuit ciuitas el-
chane et samuelis. scilicet Regum. scilicet
eo quod esset discipulus iesu. non
vnde de. xii. sed de. lxx. vel vnde
de numero credentium qui
tunc discipuli vocabantur. oc-
cultus autem propter metum iu-
deorum. Sed quomodo fuit
ausus rogare de hoc pylatum
Rudeo secundum Augustinum. Ioseph ra-
tione dignitatis audacter ac-
cessit ad pylatum. in hoc non ti-
mens eos. scilicet iudeos. quoniam non
videbatur causa discipulatus
sed magis causa pietatis ad-
uenisse ut funeri officium im-
penderet. Vel potest dici quod
iam seueritas iudeorum utcum-
que sedata erat. quia aduersus
christum gaudebant se pre-
ualuisse. et ideo non cura-
bant de sepultura. Propter
quod nec ioseph timuit. Ro-
gauit inquam ut tolleretur corpus
iesu de cruce. et sepeliret. quia
secundum leges humanas corpo-
ra damnatorum sepeliri non
poterant sine iudicis licen-
tia. Et permisit pylatus de-

De passione domini

poni et sepeliri. Nota quod Ioseph dicebat nobilis decurio. secundum alios euangelistas. quod de curie ordinatioe administrabat huius sub se decem milites. sicut centurio. c. patriarchus. i. secundum Lucam. Vir bonus. s. in terius in corde. et iustus. s. exterius in opere. et quantum ad malum cauendum. Quia hic non senserat consilio et accibus eorum. Unde de isto putant aliqui istum presbiterum esse. Beatus vir qui non abiit nisi impius. etc. Venit autem nicodemus qui venerat ad iesum nocte primam. Iohannis. iij. qui et ipse discipulus fuerat iesu. s. occultus. Iohannes venerat nocte ad christum ferens mixturam preciosam. quod mirra et aloes. que preseruat corpora a putrefactione. Et ex hoc apparet quod non habebat veram fidem resurrectionis. volentes corpus dominicum a corruptione preseruare. cum scriptum sit. Non dabis sanctum tuum vide. cor. Acceperunt ergo corpus. Ioseph qui a pylato petierat. et Nicodemus. qui ungentum attulerat. et ligauerunt eum lintheis cum aroma. s. ipsum odientes. sicut mos est iudeis sepelire. quod dicitur non sepelire eum sicut denarium sed honorifice ut magnus. et ita uterque ipsum inuoluit. Ex

hoc inoleuit mos ecclesie. secundum Bedam. ut corpus dominicum non in fericeis et auro textis. s. in munda syndone secretes. Erat autem in loco ubi cruci. est iesus ortus et in ortu. mo. no. s. quod Ioseph qui mercator est syndone excidit in petra ad sui corporis sepulturam. secundum Bedam. Et bene nouum dicitur. quod subdit. in quonodum quod scilicet positus fuerat. De cuius auit corpus christi sepeliri in monumento nouo. ad designandum quod sic in utero marie nemo ante illum. nemo post illum preceptus sit. hic nemo ante illum nemo post illum sepultus est. Ad inuendum etiam ne cuiusquam alterius qui cum eo iaceret resurrectione facta existimaret. Ad designandum quod per christi sepulturam morte absorpta et corruptione destructa in nouitate gratie reformemur. unde baptismus in vigilia pasche antiquitus celebrabatur. Ad designandum et quod christus per fidem reconditus in auro innouato. Fuit hoc monumentum de petra excisum. color petre rubicundus ac alijs coloribus permixtus. et rotunda fuit secundum Bedam. Ibi ergo. s. in monumento nouo. propter parasceue iudeorum. i. sextam feriam

pcedentē sabbatū. in q̄ ne
 cessaria sabbato poterant p̄
 parari. 7 qz iā vespa appropi
 quabat qn̄ opari licebat. vñ
 Matth. dicit. q̄ iam sero fa
 ctū erat. s. breuitate t̄pis vr/
 gente. i. p̄pe sero erat. qz iux/
 ta erat monumētū posuerit
 Iesum. Theo. Attende in q̄
 habundantiā susceptē p̄ no
 bis paup̄tatis. Nā q̄ domū
 in vita n̄ habuit. p̄ mortē qz
 alieno sepulchro recondit.
 7 nudus existēs a ioseph o/
 perit. Clausus aut̄ fuit in tu
 mulo q̄ cūtra claudit suo pu
 gillo. Notandū q̄ a vespa
 in vesperam illius diei in q̄
 dñs est crucifix⁹ nulla est ho
 ra in q̄ aīa deuota nō possit
 aliqd̄ deuotuz cogitare. In
 prima vespa pōt cogitare pa
 sche legalis celebrationē et
 noui institutionez. In p̄nci
 pio noctis saluatoris p̄dicati
 onē 7 discipuloz informati
 onez. In sc̄da vigilia noctis
 xp̄i orōnē. cōphensionē 7 ne
 gationē. In galli cantu xp̄i
 illusionē. faciei cessionē. 7 h̄ i
 domo anne. In mane illusi
 onē. colaphizationē. genaz
 pcussionē. sp̄uitōnē 7 faciei
 velationē. In hora terciā ac
 cusationē. in clamationē In

hora sexta crucifixionē 7 ma
 tris recōmēdationē. In ho
 ra nona acetosaz potationē
 exclamationē. sp̄ūs cōmen/
 dationē. et ip̄i⁹ emissionem.
 In vespa clauoz extractio/
 nē. corpis depositionē. depo
 siti curatōnē. 7 curati tumu
 lationē. Sed q̄re xp̄s vo
 luit sepeliri in alieno sepul/
 chro. Rñdeo s̄z Aug. Quia
 p̄ alioz moriebat salute. Ut
 qd̄ em̄ illi p̄pria sepultura q̄
 t̄m̄ tridui t̄pis in sepulchro
 iacuit. nō t̄m̄ mortu⁹ q̄ velut
 in lectulo q̄ quiescit. Sepul
 chru em̄ mort⁹ est habitacu
 lū. Xp̄s autē q̄ vita ē nec op̄
 habet habitaculo defuncto
 rū. Sicut nec indigebat ve
 corpus ei⁹ p̄diret. qz colit̄ re
 surrecturū 7 nullā corrupti
 onē visurū De sepulchris
 clausura nota q̄ ioseph et ni
 codemus alijs deuotis eis
 assistentibz aduoluerūt ma
 gnū lapidē ad ostiū monu
 menti. Qd̄ diuina dispensa
 tione factū fuit s̄m̄ Aug⁹. ne
 si in terra sepult⁹ fuisset. vel
 paruus lapis appositus fuisset
 p̄ suffossionē sublat⁹ opi
 naret. De sanctaz mulie
 rū assistentia. Nota q̄ sede
 rūt p̄tra sepulchru Maria

De passione domini

Magdalene. et maria iacobi
minoris. et ioseph mater. et
salome. aspicientes ubi pone/
retur corpus pdilecti magi/
stri. Sed nunqd pia mater
christi sepulture iterfuit. pie
credi pot q sic. de hñ nihil
certi scribit. Forfan ei ipaz
qsi feminā doloris gladio d
aperto latere filij transfixaz.
ad hospiciū reducerat si/
lius suus minister Jo. quā
forte secuta fuit soror su. ma/
ter iohis. De sanctaz mu/
liez diligētia. Nota fm Lu.
q reuertentes de tumulati/
one xpi parauerūt aromata
z vngēta. qb post sabbatum
vngerēt corp⁹ iesu. Non em
fidē debitā habebāt. Sola
mater christi q fidē pfectam
de celeri resurrectione habe/
bat. de pparatiōe vngētorū
nō curabat. Sed ma. mag/
da. q viuent⁹ corp⁹ vnxerat.
etiā corp⁹ mortui credēs idē
esse in numero. vngere vole/
bat et silr alie marie. Sz qñ
vnxerunt Rñdeo. q in para/
scene sepulto dño. fm Be/
dā. q diu licuit opari. i. vsqz
ad solis occasum fuerūt in
vngentis pparadis occupa/
te. vñd postea vsqz ad aliam
vesperā quieuerunt. Un di/

cit Lu. q sabbato siluerūt.
id est. qenerūt.

Ili mi ab

f solon. absolō fili mi.
qs mihi det vt ego
moriar p te. ij. Regum. xviij.
Quia fm aplm de re cara et
pciosa quāt⁹ est labor in acq/
rendo tant⁹ est dolor in per/
dendo. Idcirco in vbis po/
sitis allegorice sumpt⁹ virgo
maria sicut singulari dilecti/
one genuit saluatores. sic in
passiōe ei⁹ acerbissima plan/
ctū singularē expmit z dolo/
rem. ppter quod beata virgo
duo facit. Plangit nobilita/
tem filij morient⁹ ppter amo/
rem incōparabile. ibi. fili mi
abso. zc. Tangit anxietatem
matris pdolentis ppter do/
lorē intolerabile. ibi. qs mi/
hi det. zc. Seminat planctū.
qz in duplici curia mouet q/
rimoniā. s. angelorū et homi/
nū. z ppter diuinitatez inho/
noratā. z humanitatez mace/
ratam. Scienduz ergo q
plangit beata virgo mortez
dominice passionis sub no/
mine absolōnis. z hoc q dru/
pliciter. Fuit enim absolō
pulcherrimus elegātia. dul/
cissimus eloquentia. delega

tus exilio. lanceatus arboris
 impendio. Sic iste fili⁹ ma-
 rie. fuit ampli⁹ speciosus for-
 ma. per puritatē incarnatio-
 nis. graciosus in lingua per
 suauitatem p^odicatio^onis. ex-
 ul in mundo per pauperta-
 tem conuersationis. suspen-
 sus in ligno per vilitatē pas-
 sionis. Primo igitur bea-
 ta virgo plangit filiū sub no-
 mine absolonis. dicens. Fi-
 li mi. De elegantia eius legi-
 tur. ij. Regū. xiiij. Porro ab-
 solon vir pulcher erat in om-
 ni israel z decor⁹ nimis a ve-
 stigio pedis vsq; ad verticez
 non erat in eo macula. semel
 autem in anno tondebatur.
 ponderabatq; capillos capi-
 tis sui ducentis siclis ponde-
 re publico. Dicit mg^r bysto-
 riarū. Forte huiusmōi pon-
 deris erat tonsura eius. vel
 hoc precio emebāt eam mu-
 lieres vt subornarēt crines
 suos. Sic etiam christus fu-
 it speciosus forma pre filiis
 hominū per puritatez incar-
 nationis. Erat enī dei filius
 in quo relucet omnis pulchri-
 tudo p diuinā naturā. z fili⁹
 virginis. q^o fm Anf. est mater
 purissima ea puritate q^o ma-
 ior non potest esse sub deo.

Videns igit maria tantam
 pulchritudinē in passione p
 flagellis liuidā. sanguīe cru-
 entatā. clamat cū dolore. fili
 mi absolon. nō ita despicabi-
 lem spūss. te in vtero meo ge-
 nuit. non ita deformē mun-
 do te edidi. nonne tu seren-
 or sole. pulchrior abso. Du-
 plicitas christi dupliciter ex-
 cedebat. s. angelicā sublimi-
 tatem. ppter agentis dignita-
 tem. humanam venustatem
 propter parientis pformita-
 tem. ppter primuz dicif. Por-
 ro sicut abso. nō erat vir pul-
 cher in omī israel. Per abso-
 lon q^o interpretat pax patris.
 xps intelligit. q^o posuit pacē
 inter nos z p^orem. q^o fm diul-
 nitatē in q^o sūma est pulchri-
 tudo filis est p^ori. Per viruz
 isrl angel⁹ intelligit. qz videt
 deū quē xps excedit i oī pul-
 chritudine. alias nō deside-
 raret ipm sūme p^ospicere. z s
 p^o agētis potētā. qz fm Au-
 gusti. a summo pulchro non
 pōt nisi q^o pulcherrimū ē eē
 z spūssctūs fuit agēs in incar-
 natione. Propt^o scōm d^oz de-
 cor⁹ nis excedēdo hūanā ve-
 nustatē p^o pientis p^oinentiā
 q^o erat pulcherrima. Habu-
 it igit xps fm vtrāq; naturā

De passione domini

scz diuinā z humanā cōple-
xionē delicatissimā z portio-
nē naturalū optimā. Unde
Erathon iunior phus p di-
cta epifaniū doctoris ipsum
tēpū videns. ammirando ait.
Nō morit ille hō nisi mors
sibi ab alijs inferat. Cōside-
ra igit mat filiū t. cōfossū
vulneribz ante oculos tuos
pendentē. Deut. xxviiij. Erit
vita tua q̄si pendens ante te
Unde illud Phil. ij. poterat
dicere. **D**ibi vivere xp̄s est
z mori lucz. Ac si diceret **V**i-
ta filij mei vita cordis mei ē
sed mors sua lucrū generis
hūani. **V**ide faciē quā desi-
derant angeli p̄spicere. sputū
maculari. a lapis cedi. spinea
corona coronari. quia mille
puncti verticē ei⁹ vulneraue-
runt. fm Bern. **N**ec filius
mente dixit nō ore. **L**ui ma-
ter r̄ndit fm Anf. **F**ili dul-
cor vnice. singulare gaudiū.
vita mee anie. fac vt ipa mo-
riar p te. q̄ te ad mortē genui
Sed xp̄us dixit **V**iere. xv.
lamentabiliter m̄ri. **V**e mi-
hi mater mea. q̄re me genui-
sti virū rixe z discordie ī vni-
uersa ter. **E**t sequit. **O**mēs
maledicūt mibi. s. latrones.
iudei z gentiles. di. **V**achzē

Lui m̄ fm Anf. **T**u mibi
p̄r. tu mibi sp̄s. tu om̄ia
mibi eras. **N**ūc orbor patre
nūc viduor sponso. desoloz
prole. oīa p̄do. **S**cdō be-
ata virgo plāgit filiū suū sub
noīe Absolonis. qz fuit dul-
cissim⁹ eloquentia. vl gratiō-
sus in lingua p suauitatē p̄-
dicatōnis. **U**n poterat dice-
re cū videret eū elingūē. **F**i-
li mi mibi nō loq̄ris. **N**ūqd
insipientior es salomone vl
absolone de quo legit q̄ fu-
it eloquētissimus. z sollicita-
bas corda viroz verbis. **N**o-
ta hystoriā. **S**ic xp̄s hodie
pendens in cathedra crucis
ptulit septem verba dulcissi-
ma z informatiua. **D**e q̄ ca-
thedra dicit Aug⁹. **L**ignuz
illud in q̄ fixa erāt membra
morientis. cathedra fuit do-
centis. **P**rimū verbū fuit
sitiō. **D**icit Bern. **D**ñe qd si-
tis. ergo ne te plus cruciat si-
tis q̄ crux. de cruce taces. d̄
siti clamas sitiō. **V**estraz sa-
lutē. vestrū gaudiū. plus aīa
rū vestraz q̄ corpis mei cru-
ciatus me tenet. **I**n q̄ verbo
instruit nos desiderare ma-
gis aīarū salutē. q̄ corporis
voluptatē **S**cdm fuit. p̄r
dimitte illis. zc. **B**e. n. **V**i-

ra res. iudei clamabāt cruci
 fige. sed xp̄us ignosce. Da/
 gna illoꝝ iniquitas. sed maior
 tua pietas. qz multo ad igno/
 scendū. In hoc instrui mur
 orare p̄ inimicis. qz nesciūt
 quid faciūt. Quis em̄ sci/
 ens detractiōe se occidi eter/
 na gl̄ia p̄dari. graui ira eter/
 nā sibi irā p̄citari. z his non
 careret. Terciuū est. hodie
 mecum eris in paradyso. i. in
 quiete z gaudio. qz s̄m Am/
 bro. vita ante est esse cū xp̄o
 Bern. Pulcherrimū p̄uersi/
 onis exemplū. q̄ cito latro/
 ni venia dat. plus tribuit q̄
 rogat. Ille dixit. memento
 mei. Dñs dixit. Decū eris
 in paradyso. Ille dixit. dum
 ve. xp̄s ait. hodie. In hoc in/
 strui mur cito paup̄ibz sub/
 uenire. Prouerb. iij. Ne di.
 amico tuo. cras dabo. cū sta/
 tim possis dare. Quartū
 est. mulier. ecce fili⁹ tuus. O
 miserabilis cōmutatio. dat
 matri p̄ dño seruus. p̄ magi/
 stro discipul⁹. p̄ deo z homi/
 ne. hō purus. In q̄ s̄m Cri/
 so. instrui mur oēm diligen/
 tiā h̄re vsqz ad vltimā respi/
 rationē eoz qui nos genuerūt.
 Quintū fuit. hely be.
 lama. zc. In h̄ verbo instrui
 mur in tribulatiōe deū iuo/
 care. qz est amic⁹ dulcis i cō/
 solando. prudēs in p̄sulēdo
 fortis in subueniēdo. ij. Pa/
 rali p̄. xx. Cū igno. quid age.
 de. Sextū fuit. p̄summa
 tū est. s. debituz pro peccato
 primi parentis p̄solutuz est
 p̄ sanguinē meuz. Ps. Que
 non rapui tunc exolue. In
 hoc instrui mur in bono in/
 cepto p̄seuerare. Bern. Per/
 seuerantia est singularis fi/
 lia summi regis. virtutum fi/
 nis z p̄summatio. Greg. In/
 cassam bonū agit si ante vi/
 te terminū deserat. qz z fru/
 stra velociter currit qui pri/
 us q̄ ad metas veniat defi/
 cit. Septimū fuit. In ma/
 nus tuas cōmendo spirituz
 meū In hoc verbo instruit
 nos q̄ in illa terribili hora
 mortis postpositis oīmbz
 cōmendandus est deo pa/
 tri spirit⁹. qz s̄m Bern. Do/
 lor est i exitu. p̄pter rez amis/
 sionez. horroz in transitu. p̄/
 p̄ter demonū obulationez.
 pudor in dei conspectu pro/
 p̄ter secretorū reuelationez.
 Hoc enim tribunali crucis
 filius dei pendēs dedit sen/
 tentiā diffinitiuā de diabo/
 li condemnatiōe. q̄ ibi fuit.

De passione domini

Dedit peccatorū absolutio-
nem. vnde dicit. pater dimit-
te illis. Dedit sententiam de
regni aptione. hodie mecum
eris in paradyso. Tercio
beata vgo plāgit filiū sub no-
mine absalon. qz fuit delega-
tus exilio vl' exul in mūdo p
paupertatē & uersatiōis. Cum
em̄ fm apl'm eēt diues pau-
per fieri voluit. vt sua paup-
tate nos ditaret. ppter quod
mater sua videns ipm suis
indumentis spoliari. & nudū
in sola carne crucifigi. q̄ car-
ne euz vestierat fm An̄. po-
terat clamare ad patrē illud
h̄. Regū. xiiij. Vade & reuoca
puerū abso. q. d. O p̄ reuo-
ca iesum ad celsitudinē sup-
ne dignitatis. reduceiectuz
tuū de pegrinatione mūda-
ne calamitatis. & de passione
tante nuditatis. Ip̄e fuit ve-
rus ioseph vendit⁹ a fratri-
bus suis in egyptuz. i. in hūc
mundū. Sen̄. xxxix. Huic fe-
cit p̄ suus diuinitatē talarē
tunicā. hūanitatē totā diui-
nitatē tegentē. Vñ Isa. Ue-
re tu es de⁹ abscondit⁹. hec
fuit in vtero vginis fabrefa-
cta. multis coloribz in passio-
ne polimita. qz fuit de bysso
carnis vginē. & purpura ex

sanguinis effusioe. de colo-
re nigro ex plagarū timore.
pallido ex est⁹ feruore. Hūc
ioseph nō solū vendiderūt.
insup occiderunt. Uide igif
o maria si tunica fi. t. sit an n̄.
& cū ipa istā tunicaz intueret
p singulas partes. i. mēbro-
rū dispositiones & dolores.
R̄ndit. tunica mea est. fera
pessima deuorauit eū. Ipsa
aut loquit p̄ri. vide si tunica
ista sit coeterni filij tui. Quā
cū videret p̄ ait. fera pel. de
uo. eū. Vñ quācūqz p̄ eam
intuet. oim iniuriarū obliu-
scit. Bern̄. Respice sc̄tē p̄ in
faciē christi tui. Ecce vox san-
guinis fra. n̄ri clam. ad te de
terra. intuere dilectū natuz
tuū toto corpe extēsum. cer-
ne man⁹ innocias manātes
sanguine. Sidera filij larus
crudeli fossim cuspide & re-
noua me sancto fonte quez
ide credo fluxisse. Uide ima-
culata vestigia duris cōfixa
clavis. & p̄fice gressus meos
in semit⁹ tuis Quarto plā-
git beata virgo filiū sub no-
mine absalon. qz fuit lancea
tus impendio. vel suspēsus
in ligno p vilitatē passionis
Fuit em̄ crucifixus i ligno.
cōuict⁹ lacessitus. colaphis

cesus. clavis crucifixus. ad vl/
 timuz laceatus. Quod videns
 maria. dolores filij sustinere
 non pualens. exclamat. beu
 fili mi absolon. Unde pote/
 rat dicere illud. ij. Reg. xvij.
 Uidi Absolon pendere de
 quercu. Abi tria ponit bea/
 ta virgo. s. Sue psone as/
 sistētia. ppter qd dicit. Uidi.
 veruz vidi inquit. seruando
 diligenter. condolēdo vehe/
 menter. colligendo indefinē
 ter. assistendo reuerent. Jo.
 p. ix. Stabat iuxta crucem.
 Stabat inquā vt passionis
 socia. vt patientis ministra.
 vt fidei firmitate imota Un
 de etiā Ambro. Stabat iu/
 xta crucem maria. vt non so
 lum mortē filij consideraret
 sed vt salutē humani gene/
 ris expectaret. Tante em̄ ca
 ritate fuit beata virgo qd fi
 lio suo in cruce posito assistit
 vt si necesse esset. seipam cru
 cifigendam. p salute peccato
 rū traderet. Filij patien/
 tiam. Unde dicit. Absolon.
 quod interpretatur filius pa/
 tiens. per quē christus intel
 ligitur. qui non reclamauit.
 vt tristis. vt turbatus. sed si
 cut agnus corā tondente se
 obmutescit. et patienter susti

nens peis orauit. Hic ē ab/
 solon pulcherrimus ad in/
 tuendum. Salomon pacifi/
 cus ad diligendum. Sam/
 son fortissim⁹ ad sustinendū
 Supplicij ignominiā. ibi
 pendere de quercu. sicut ma
 ledictus in lege. cui maledi/
 cit deus. Sicut de phēsus
 in scelere qui tollit peccatuz
 ab homine. et ipse sine crimi/
 ne in cruce pependit qui ap/
 pendet tribus digitis molē
 terre. qui suspēdit aquas in
 nubibus. qui celum et terrā
 palmo concludit. qui nros
 dolores sustinet. p quē ho/
 mo paradysum obtinet. Ad
 quē nos pducatur. et.

Societ. Jesu Paderborne

Impressus est libell⁹ iste
 Argentine. Anno dñi. M.
 cccc. xcvj. Finitus in die san
 cti Gregorij pape.